

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (RP 175/2017 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till jord- och skogsbruksutskottet och miljöutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 26/2017 rd
- miljöutskottet MiUU 27/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen, miljöministeriet
- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Anja Liukko, arbets- och näringsministeriet
- konkurrenssakkunnig Roland Magnusson, Energimyndigheten
- direktör Pekka Ripatti, Energimyndigheten
- ledande expert Maiju Seppälä, Energimyndigheten
- kraftsystemsombud Petri Nieminen, Försörjningsberedskapscentralen
- direktör Maiju Westergren, Helen Ab
- verkställande direktör Tuomas Timonen, Kemijoki Oy
- energichef Mikko Rajala, Lahti Energia Oy
- direktör Riitta Larnimaa, Nordkraft Abp
- branschchef Jouko Rämö, Bioenergia ry
- expert Antti Kohopää, Finsk Energiindustri rf
- energidirektör Jouni Punnonen, Skogsindustrin rf
- verksamhetsledare Toivo Hurme, Lokalkraft rf
- verksamhetsledare Peter Reiter, Pienvesivoimayhdistys ry
- verkställande direktör Kai Merivuori, Finlands Sågindustri rf

Betänkande EkUB 6/2018 rd

- ordförande, professor Raimo Lovio, Finlands Närenergiförbund rf
- verksamhetsledare Anni Mikkonen, Finska vindkraftföreningen rf
- energiexpert Tapio Pitkäranta, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Konkurrens- och konsumentverket
- Fingrid Abp
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Teknologindustri rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor ändras. Lagen föreslås få bestämmelser om ett premiesystem som baserar sig på anbuds-förfarande. Syftet är att på ett teknikneutralt sätt främja investeringar i kraftverk som är baserade på förnybar energi. Samtidigt stängs systemet med inmatningspris för biogaskraftverk och trädbränslekraftverk.

En elproducent vars kraftverk godkännts för premiesystemet på grundval av ett teknikneutralt anbuds-förfarande kan få stöd som bestäms enligt en premie. Elproducenten blir skyldig att producera el i enlighet med det godkända anbudet. En elproducent som inte fullgör sin skyldighet ska åläggas att betala ersättning för underkapacitet till staten. Skyldigheterna och rättigheterna enligt premiesystemet ska gälla en bestämd tid, och den maximala stödperioden är tolv år.

I propositionen föreslås det dessutom att lagen om kompensationsområden för vindkraft får en hänvisning till det premiebaserade stödet.

Propositionen hänför sig till den kompletterande budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen om en föreskriven tidsfrist för ansökan om godkännande av biogaskraftverk och trädbränslekraftverk för tariffsystemet avses dock träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund och syften

Propositionen har anknytning till den samlade energi- och klimatpolitiken med tillhörande mål. Finland ska följa dels EU:s klimat- och energipolitiska mål, dels de nationella mål som konkretiserades i energi- och klimatstrategin i november 2016. En av de centrala frågorna visavi de långsiktiga energi- och klimatmålen är uttryckligen hur vi kan utnyttja potentialen för förnybar energi.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Det föreliggande förslaget har också samband med de åtgärder som riksdagen förutsätter i sin skrivelse om energi- och klimatstrategin. I sina uttalanden yttrar sig riksdagen mycket detaljerat om reformerna av stödsystemen för produktion av el och värme baserad på förnybara energikällor. Reformen av stödsystemen berörs i synnerhet av följande uttalanden (RSk 12/2017 rd — SRR 7/2016 rd), där riksdagen förutsätter att regeringen

1. reformerar stödsystemen för produktion av el och värme baserad på förnybara energikällor så att stöden styrs till de former för produktion av förnybar energi som är bäst med avseende på kostnadseffektivitet och att stödets och beskattningens konkurrensverkningar utvärderas och beaktas, 2. bereder det i strategin nämnda stödet som grundar sig på nya förnybara energikällor (högst 2 TWh) konkurrensbaserat och teknikneutralt så att inte bara vind-, sol- och CHP-produktion, utan också andra eventuella nya teknikformer faktiskt kan delta i konkurrensutsättningen, om stödet genomförs, 3. ser till att gagnvirke som lämpar sig för industriell användning främst används till produkter med högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion, 4. vidtar åtgärder för att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas och tillförsäkras en rättvis konkurrenssituation.

Centrala målsättningar är samhällsekonomiskt helhetsintresse och premiesystemets kostnadseffektivitet, vilket ska säkerställas genom teknikneutrala anbudsförfaranden. Under beredningen av propositionen har man gjort en bred jämförelse av effekterna av olika alternativ. Dessutom har man vid beredningen vägt in riksdagens ståndpunkter till stödsystemen enligt skrivelsen.

Ekonomiutskottet har bedömt hur det föreslagna systemet fungerar och hur lämpligt det är utifrån de energi- och klimatpolitiska målen och framför allt utifrån uttalandena, med särskilt fokus på kostnadseffektivitet, teknikneutralitet och en fungerande konkurrens. Med hänsyn till de riktlinjer som regeringen fastställde under utskottsbehandlingen när det gäller anbudsförfarandets omfattning och stödpaketet för att upphöra med användningen av stenkol anser utskottet att stödsystemet enligt propositionen på de grunder och villkor som anges nedan är motiverat. Utskottet tillstyrker lagförslagen med vissa små ändringar.

Nuläge och behov av ett nytt stödsystem

Behovet av det föreslagna stödet har en nära koppling till andra system för energistöd som används för närvarande. Den viktigaste stödordning som numera tillämpas i Finland är ett system med produktionsstöd, som används för att stödja produktionen av el från förnybara energikällor (vind, biogas, träbränsle, skogsflis). I propositionen föreslår regeringen att lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor ändras på så sätt att den föreskriver om ett teknikneutralt premiesystem som bygger på anbudsförfarande.

Vid sidan av systemet med produktionsstöd finns energistödet som kan beviljas för klimat- och miljövänliga investerings- och utredningsprojekt men inte för projekt som omfattas av systemet med produktionsstöd. Projekt för förnybar energi eller energiteknik främjas dessutom med hjälp av stöd för spetsprojekt 2016—2018. Energimarknaden och konkurrensvillkoren påverkas vidare i väsentlig grad av skattelagstiftningen och utsläppshandeln. Även om propositionen lyfter fram de olika stödsystemen och relativt utförligt beskriver konsekvenserna påpekar utskottet att den inte ger någon tydlig bild av hur de olika systemen förhåller sig till varandra eller hur de på-

Betänkande EkUB 6/2018 rd

verkar elmarknaden överlag. Här hänvisar utskottet också till sitt betänkande om energi- och klimatredogörelsen (EkUB 8/2017 rd — SRR 7/2016 rd) och framhåller att en rätt fungerande utsläppshandel bör vara det primära sättet att bidra till en övergång till produktion av förnybar energi.

I produktionsstödssystemet kan kraftverk godkännas endast inom ramen för de kvoter som i produktionsstödslagen fastställts för olika energikällor. I fråga om vindkraft har den totala kapaciteten redan uppnåtts. Endast några få investeringar har gjorts i biogaskraftverk och träbränslekraftverk. När systemet med inmatningstariff enligt produktionsstödslagen stängs väntas ökningen av vindkraften avta betydligt om inga nya politiska insatser görs. Det ses som viktigt att projektkunskaper och underleverantörskedjorna i branschen finns kvar. Enligt förslaget ska systemet med inmatningstariff för biogaskraftverk och träbränslekraftverk stängas. I fråga om sådana kraftverk ska ansökan till systemet göras före utgången av 2018. Behovet och utvecklingen av systemet med produktionsstöd till el som produceras med skogsflis ska bedömas separat 2018.

En av de centrala frågorna visavi de långsiktiga energi- och klimatmålen är hur vi kan utnyttja potentialen för förnybar energi. I sitt utlåtande om propositionen (MiUU 27/2017 rd — RP 175/2017 rd) tar miljöutskottet upp den pågående energiomställningen, den kraftiga ökningen globalt av förnybara energikällor och behovet att främja finländsk teknik på området. Även om marknaden för förnybar energi har utvecklats betydligt och produktionskostnaderna för el som produceras med förnybar energi redan är lägre än kostnaderna för el som produceras på annat sätt, genomförs det än så länge inte tillräckligt med investeringar om det inte finns några stödssystem. Ekonomiutskottet anser att det fortfarande kommer att behövas ett teknik neutralt anbuds förfarande under övergångsperioden.

Modeller för anbuds förfarande och alternativa premier

Propositionen bygger på en ganska omfattande jämförelse av produktionsstödsmodeller baserade på anbuds förfarande. Jämförelsen gäller dels olika slutna och öppna anbuds förfaranden, dels olika modeller med fasta och rörliga premier som stödform.

Principen för valet av modell har varit kostnadseffektivitet och teknikneutralitet. I propositionen stannar regeringen för att föreslå ett slutet anbuds förfarande där stödnivån bestäms särskilt enligt varje anbud. Modellen bedöms vara enklast och mest kostnadseffektiv i ett läge där anbuds förfarandet är teknik neutralt och det väntas komma in tillräckligt många anbud. I fråga om premien har regeringen beslutat att föreslå en kombination av fast och rörlig premie. Stödet blir fast på så sätt att den elproducent som vunnit anbuds förfarandet får stöd enligt den premie som producenten angett i sitt anbud, när marknadspriset på el är högst detsamma som riktpriiset på el, det vill säga 30 euro/MWh. Stödet ska minska med skillnaden mellan marknadspriset på el och riktpriiset på el, när marknadspriset är högre än riktpriiset men lägre än summan av riktpriiset och premien. Något stöd ska inte längre betalas ut när summan av riktpriiset på el och premien är minst lika hög som marknadspriset på el under tre månader.

Utskottet anser att valet av reglering är motiverat i fråga om modellerna för anbuds förfarande och premiesystemet, särskilt med tanke på kostnadseffektiviteten och systemets statsfinansiella effekter. De ekonomiska effekterna av modellerna för anbuds förfarande beskrivs i och för sig utförligt

Betänkande EkUB 6/2018 rd

i propositionen. Utskottet påpekar ändå att systemet kommer att bli långvarigt och att kostnaderna påverkas av både elpriset och storleken på premien för den producent som vinner anbudsförfarandet. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget går därför inte att beräkna så exakt; de totala kostnaderna väntas ligga mellan till exempel 120 och 360 miljoner euro under en period på 12 år.

Om omfattningen av konkurrensutsättningen minskas enligt beskrivningen nedan så att den blir mindre än vad propositionen utgår från kommer kostnaderna för premiesystemet att sjunka med ungefär en tredjedel jämfört med beräkningen. Det betyder att det i motsats till vad som tidigare planerats är lämpligast att ordna ett enda anbudsförfarande i stället för två. Detta är motiverat med tanke på ett icke-diskriminerande och jämlikt anbudsförfarande såväl som kostnadseffektivitet inklusive administrativa kostnader.

Teknikneutralitet och konkurrensvillkor för olika energiformer

Utgångspunkter för teknikneutralitet. De ovan relaterade uttalandena i riksdagens skrivelse om energi- och klimatstrategin ligger till grund för det föreslagna stödsystemet och ekonomiutskottets bedömning. Den valda modellen för anbudsförfarande avses bidra till uppfyllelsen av målen för kostnadseffektivitet och teknikneutralitet. Men principen om teknikneutralitet fullföljs inte i den föreslagna modellen. Detta tar sig uttryck i dels att vissa energiformer kategoriskt utesluts från systemet, dels att villkoren för att delta i anbudsförfaranden definieras på ett sätt som gör att investeringar i vissa energiformer får avsevärt begränsade möjligheter att delta. Men med tanke på premisserna för teknikneutralitet är det värt att beakta att det nu föreslagna premiesystemet bara utgör en del av systemet med energistöd. Principen är att energistöden inte får överlappa varandra. Premiesystemet ersätter delvis de nuvarande stöden och kompletterar samtidigt stödsystemet överlag.

Villkoren för och betydelsen av vattenkraften. Utskottet vill särskilt påpeka att vattenkraften utesluts från systemet trots att den har stor betydelse som del av ett fungerande energisystem. Betydelsen framhävs framför allt av vattenkraftens reglerförmåga och förutsebarhet. Vattenkraften möjliggör en övergång till ett förnybart energisystem i och med att den jämnar ut fluktuationerna i produktionen av solenergi och vindkraft. Behovet av reglerkraft per dygn väntas bli dubbelt så stort 2030. Det innebär ett accentuerat behov av att garantera framtiden för investeringar i vattenkraft.

Utskottet ser det som beklagligt att vattenkraftens betydelse och förutsättningarna att inkludera vattenkraften i systemet ges så lite utrymme i propositionen. I motiveringen till 30 § om anbudsförfarande står det att potentialen för ökning av den storskaliga vattenkraften är begränsad och att investeringar i storskalig vattenkraft är lönsamma också utan stöd. Enligt propositionen är det möjligt att ansöka om energistöd enligt energistödsförordningen för sådana investeringar i kraftverk som står utanför premiesystemets tillämpningsområde, exempelvis för effekthöjningar hos vattenkraftverk och projekt för småskalig vattenkraft. Det kan anses ligga i linje med tanken att energistödssystemen inte får överlappa varandra utan ska utgöra en helhet där de kompletterar varandra. Dessutom kan EU:s regler om statligt stöd väntas begränsa möjligheterna att inkludera vattenkraften i stödsystemet, framför allt i fråga om storskalig vattenkraft.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Även om det är problematiskt att låta den nu aktuella propositionen inbegripa investeringar i vattenkraft understryker utskottet att investeringar i vattenkraft framöver bör beaktas när det gäller tillräckliga resurser för energistöd och flexibla möjligheter att använda stödet. Energistödet bör användas på ändamålsenligt och administrativt enkelt sätt, framför allt i genomförandet av småskaliga vattenkraftsprojekt. Vattenkraften bör även i fortsättningen tillmätas stor betydelse som del av energisystemet och inom ramen för reformerna av energistöden.

Skogsbiomassa och kombinerad produktion av el och värme (kraftvärme, CHP). När energi- och klimatstrategin behandlades togs villkoren för skogsbiomassa upp som en viktig fråga. Dels finns det behov att använda gagnvirke till produkter med högt förädlingsvärde, dels behöver det garanteras att biprodukter från skogsindustrin effektivt nyttjas i produktionen av förnybar energi. Det nu föreslagna stödsystemet är avsett att bidra till att lösa de anknytande problemen.

Vid behandlingen av energi- och klimatstrategin förutsatte riksdagen åtgärder för att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas och tillförsäkras en rättvis konkurrenssituation. De här biprodukterna kunde ingå i det premiesystem som nu föreslås. Men enligt utredning är det osäkert i vilken mån detta skulle lösa problemet med biprodukter från sågindustrin, som kan komma att förvärras till följd av investeringar och ökad produktion inom skogsindustrin. Problemet är akut och även i bästa fall skulle det föreslagna systemets positiva effekter på konkurrensen visa sig i sågindustrin först om några år, uppskattningsvis tidigast 2021. Ekonomiutskottet hänvisar också till jord- och skogsbruksutskottets mer ingående bedömning av konkurrensvillkoren för skogsbiomassa (JsUU 26/2017 rd — RP 175/2017 rd). Ekonomiutskottet framhåller att problemet med konkurrenskraften i fråga om spån och bark främst påverkas av stödet för el av skogsflis. Stödet kan anses utgöra en utmaning med tanke på jämlika konkurrensvillkor och effektivt nyttjande av biprodukter från sågindustrin. Enligt utredning kommer det här stödsystemet att utvärderas separat senare i år. Utskottet understryker att systemet behöver utvärderas och ser det som viktigt att också i det här sammanhanget gå in på konkurrenskraften och villkoren för den småskaliga kraftvärmeproduktionen.

Kraftvärmeanläggningar i anbudsförfaranden. Utskottet har analyserat villkoren för anläggningar för kombinerad produktion av värme och elektricitet (kraftvärme, CHP) i det föreslagna premiesystemet. Anläggningarna kommer att omfattas av stödet, men rent konkret kommer deras möjligheter att begränsas dels av kravet på 85 procent förnybar energi, dels av villkoret att det ska vara fråga om en helt ny investering i produktionskapaciteten för förnybar energi. Det senare villkoret innebär att anläggningen måste vara helt ny, bortsett från själva kraftverksbyggnaden och dess fundament. Å andra sidan kan kraftvärmeproduktionen få energistöd trots att den till viss del väntas vara konkurrenskraftig i det föreslagna systemet med anbudsförfarande.

Kraftvärmeanläggningar byggs ofta kostnadseffektivt utifrån befintlig infrastruktur, så det kunde i detta avseende ses som motiverat att utvidga premiesystemet så att det också omfattar investeringar som möjliggör elproduktion i befintliga anläggningar. Men med hänsyn till syftet med det aktuella stödsystemet och kriterierna i EU-lagstiftningen om statligt stöd blir det givetvis en ytterst svår definitionsfråga om stödet i större omfattning än den föreslagna ska gälla befintliga anläggningar som byggs om. Även det faktum att bestämmelserna ska vara exakta och noga avgränsade och anbudsförfarandet ska vara genomförbart talar för en avgränsning enligt propositionen. Med tanke på kraftvärmeanläggningarna i den sammantagna energiförsörjningen, uppgiften att

Betänkande EkUB 6/2018 rd

garantera kapaciteten för elproduktion under perioder med toppförbrukning och anläggningarnas potential att bidra till en övergång till förnybar energi finns det ett behov att främja investeringar i sådana anläggningar med hjälp av andra stödpolitiska och skattemässiga verktyg.

Stödpaket för att slopa användningen av stenkol. Utskottet ser det som klart att modellen enligt propositionen trots ambitionen att anbudsförfarandet ska vara teknikneutralt inte nödvändigtvis i tillräcklig utsträckning eller tillräckligt jämnt främjar investeringar och innovationer kring olika typer av teknik för förnybara energiformer. Detta gäller i synnerhet behovet att se till att kraftvärmeanläggningarna utvecklas och avvecklar användningen av stenkol. För att det föreliggande förslaget ska kunna godkännas är det därför enligt utskottet ett villkor att det stödpaket på 90 miljoner euro som regeringen fattade beslut om den 10 april 2018 i syfte att slopa stenkol genomförs. Hälften av stödet kommer att gå till kraftvärmeproduktion ur förnybara energikällor och hälften till investeringar i annan teknik för att ersätta stenkolen. Det innebär att den nu föreslagna fullmakten för anbudsförfarande i fråga om högst 2 terawattimmar, som ska behandlas i en tilläggsbudget, minskar till 1,4 terawattimmar. Utskottet konstaterar att konsekvenserna av propositionen om stödpaketet kommer att bedömas särskilt och ser det som viktigt att stödpaketet i tillräcklig utsträckning väger in den potential som tekniken för att ersätta kol har när det gäller att genomföra en energiomställning. Mer allmänt vill utskottet se en omdirigering av stöden så att innovativa tekniska lösningar prioriteras i stället för produktion. Det är angeläget att incitamenten i form av stöd breddas så att de också gäller andra energianläggningar än de som i nuläget använder kol, så att anläggningarna utvecklar och börjar använda teknik som ersätter kolen och minskar utsläppen.

Sammanfattande iakttagelser

Utskottet anser att det aktuella stödsystemet är ett lämpligt verktyg för att främja produktionen av förnybar energi och uppnåendet av klimatmålen. Framöver bör det dock vara ett centralt mål att projekten genomförs på marknadsmässiga villkor. Det kommer fortfarande att behövas ett teknikneutralt anbudsförfarande under övergångsperioden. Det rör sig om att nå klimatmålen men också att upprätthålla och utveckla den finländska kompetensen och bidra till potentialen för teknikexport. I det avseendet är stödet också innovationspolitiskt.

Trots principen om teknikneutralitet möjliggör systemet inte att alla former av förnybar energi deltar i anbudsförfaranden. Det gäller vattenkraften som är utesluten men delvis också investeringar i kraftvärmeanläggningar. Enligt utredning är det dessutom sannolikt att många former av förnybar energi i praktiken inte kommer att ha förutsättningar att hävda sig i konkurrensen.

Även om principen är att bedömningen av de olika energiformerna ska vara teknikneutral understryker utskottet att det är viktigt att de olika formerna av förnybar energi utgör en tillräcklig andel av elmarknaden för att projektkunnande och innovationer ska främjas på den växande marknaden för förnybar energi. Dessutom kompletterar de olika energiformerna varandra i fråga om försörjningsberedskapen och behovet av reglerkraft. Av de här orsakerna ser utskottet det som angeläget att tillförsäkra balanserade utvecklingsförutsättningar för produktionsformerna med hjälp av det ovan beskrivna stödpaketet med incitament för att avveckla användningen av stenkol.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Det nu aktuella stödet för förnybar energi är inte det enda energipolitiska verktyg som finns, och det föreslagna stödsystemet täcker inte till alla delar in de mål som riksdagen uttryckt i sina uttalanden om den nationella energi- och klimatstrategin. De verktyg som påverkar energimarknaden bildar en helhet, och det är viktigt att se till att varken de olika stödsystemen eller tillämpningen av dem överlappar varandra. Delarna i stödsystemet kommer att behandlas vid olika tidpunkter. Här har analysen uteslutande gällt det föreslagna stödsystem som bygger på konkurrens inom området för förnybar energi. Framöver bör det vara ett centralt mål att projekten genomförs på marknadsmässiga villkor. Eventuella stödsystem bör fokuseras på stöd till innovationer — forskning, utveckling och kommersialisering — och inte på stöd till produktion. Som ett led i utvecklingen av systemet med energistöd överlag finns det skäl att utvärdera hur det aktuella stödet och premiesystemet fungerar och om målsättningen är lämplig.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor

32 §. Godkännande för premiesystemet. Utskottet föreslår att 1 mom. 5 punkten kompletteras med att bestämmelsen om förfarandena mot snedvridning av anbuds förfarandet också ska tillämpas på andra parter, till exempel nättinnehavare.

36 §. Underkapacitetsersättning och betalning av den. Utskottet föreslår att bestämmelsen kompletteras med en passus om oöverstigligt hinder. Paragrafen får ett nytt 4 mom. om att Energimyndigheten kan befria elproducenten från skyldigheten att betala underkapacitetsersättning på grund av ovanliga och oförutsedda omständigheter. Villkoret är att den producent som åberopar omständigheterna inte har haft möjlighet att påverka dessa eller undvika följderna trots att producenten har iakttagit aktsamhet och omedelbart vidtagit korrigerande åtgärder. Paragrafens 4 mom. blir ett nytt 5 mom. där bemyndigandet att utfärda förordning kompletteras med en hänvisning som tillåter att närmare bestämmelser utfärdas även om befrielse från betalningsskyldigheten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 175/2017 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 175/2017 rd med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor (1396/2010) 2 §, 5 § 12 punkten, 8 § 1 mom. 2 punkten, 14 § 2 mom., 40 § 1 mom., det inledande stycket i 43 § 2 mom. och 43 § 2 mom. 3 punkten, rubriken för 48 § och 48 § 1 mom., 49 § 1 och 2 mom., 50 §, 51 § 1 och 2 mom., 53 och 54 §, 55 § 1 mom., 57 § 1 mom., 58 § 1 mom., 59 § 1 mom., rubriken för 60 § och 60 § 1 mom.,

av dem 2 §, 43 § 2 mom. 3 punkten, 48 § 1 mom., 50 §, 59 § 1 mom. och 60 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1426/2011, 5 § 12 punkten och 55 § 1 mom. sådana de lyder i lag 434/2014, 14 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1274/2015, 49 § 1 mom., 51 § 1 och 2 mom. och 53 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1426/2011 samt 54 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 491/2013, och

fogas till 5 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 434/2014 och 261/2015, nya 13—16 punkter och till lagen ett nytt 4 kap. i stället för det 4 kap. som upphävts genom lag 1426/2011 samt nya 55 a, 57 a och 60 a § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ett inmatningspris som ska betalas av statliga medel för el som produceras från förnybara energikällor och om annat produktionsstöd som ska betalas på basis av ett anbudsförfarande.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

12) *elproducent* fysisk eller juridisk person som innehar ett kraftverk eller som förbereder uppförande av ett kraftverk,

13) *solkraftverk* kraftverk där el produceras med solens strålningsenergi inom ett eller flera system för solcellsenergi som är kopplade till samma mätare hos nättinnehavaren,

Betänkande EkUB 6/2018 rd

14) *vågkraftverk* kraftverk där el produceras från vågornas rörelseenergi i en generator eller flera generatorer som är kopplade till samma mätare hos nätinnehavaren,

15) *små enheter för förnybar energi* vindkraftverk, biogaskraftverk, trädbränslekraftverk, solkraftverk eller vågkraftverk som producerar högst 10 000 megawatt el inom ett kalenderår och som bildar en självständig och funktionell helhet som är belägen inom ett enhetligt område,

16) *kraftverk för förnybar energi* ett vindkraftverk, biogaskraftverk, trädbränslekraftverk, solkraftverk eller vågkraftverk som bildar en självständig och funktionell helhet som är belägen inom ett enhetligt område, eller en helhet som innehas av en och samma elproducent, som består av flera småenheter för förnybar energi och som använder sig av samma källa för förnybar energi.

8 §

Särskilda förutsättningar för godkännande av skogsfliskraftverk

Ett skogsfliskraftverk kan godkännas för tariffsystemet bara om

2) det inte hör eller tidigare har hört till tariffsystemet eller premiesystemet.

14 §

Ansökan

Ansökan ska göras innan ett vindkraftverk, ett biogaskraftverk och en biogasanläggning som producerar biogas för kraftverket eller ett trädbränslekraftverk tas i kommersiell drift. När det gäller vindkraftverk, med undantag för pilotprojektet för havsbaserade vindkraftverk, ska ansökan dessutom göras innan kvotbeslutet upphör att gälla. Ansökan om godkännande av ett skogsfliskraftverk kan göras också när kraftverket har tagits i kommersiell drift. Ansökan om godkännande av biogaskraftverk och trädbränslekraftverk i tariffsystemet med inmatningspris ska dock lämnas in till Energimyndigheten senast den 31 december 2018.

4 kap.

Premiesystem som baserar sig på anbudsförfarande

30 §

Anbudsförfarande

En elproducent kan delta i ett anbudsförfarande för kraftverk för förnybar energi, om

- 1) kraftverket uppfyller den allmänna förutsättningen för läge enligt 7 §,
- 2) kraftverket är, med undantag av kraftverksbyggnaden och fundamentet till den, helt nytt och innehåller inte begagnade delar,

Betänkande EkUB 6/2018 rd

3) inget statligt stöd har beviljats för driften av kraftverket eller investering i det, ingen ansökan om godkännande för tariffsystemet eller premiesystemet är aktuell och inget ärende om beviljande av energistöd med stöd av statsunderstödslagen är aktuellt för dess del,

4) kraftverket byggs inte på platsen för ett sådant tidigare kraftverk som beviljats statligt stöd för investering och som har återstående teknisk drifttid i mer än ringa utsträckning,

5) inget bindande beslut om anskaffning av anläggningstillgångar för eller inledande av byggnadsarbetena på kraftverket har fattats,

6) en detaljplan, en generalplan som styr byggandet av vindkraftverk, ett avgörande som gäller planeringsbehov, ett bygglov och ett åtgärdsstillstånd, vilka krävs enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och utgör förutsättningar för byggande av kraftverket, samt undantagsbeslut som avses i 171 § i den lagen, är i kraft, och

7) elnätsinnehavaren har lämnat ett anbud på anslutning som gör det möjligt att ansluta kraftverket till ett i elmarknadslagen (588/2013) avsett elnät med beaktande av de villkor i fråga om nätets kapacitet som angetts i anbudet, eller, om elnätsinnehavaren inte lämnat något anbud på anslutning, ett i elmarknadslagen avsett anslutningsavtal om anslutning av kraftverket till elnätet har ingåtts med elnätsinnehavaren.

Energimyndigheten ska ordna ett anbudsförfarande på ett opartiskt och icke diskriminerande sätt samt informera om tidsfrister och andra omständigheter som är av väsentlig betydelse med tanke på anbudsförfarandet och lämnandet av anbud.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för deltagande i anbudsförfarandet och om ordnande av anbudsförfarande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

Anbud

Elproducenten ska senast på en av Energimyndigheten utsatt dag lämna anbud på premien och årsproduktionen av el samt namnge det kraftverk där elektriciteten ska produceras. Elproducenten får inte göra ändringar i uppgifterna eller dra bort sitt anbud efter den utsatta dagen.

I anbudet ska det anges en prisperiod från och med vilken stödperioden börjar löpa. Prisperioden ska vara senast den första prisperiod som inleds efter det att tre år har gått från det att beslutet om godkännande av kraftverket för premiesystemet meddelades. Anbudet ska dessutom innehålla för myndighetens prövning behövlig information om elproducenten, kraftverket och små enheter för förnybar energi som eventuellt hör till kraftverket, om uppfyllandet av förutsättningarna för deltagande i anbudsförfarandet och om sådana omständigheter som är av betydelse för godkännandet i premiesystemet. Anbudet ska göras på en blankett som fastställts av Energimyndigheten och det ska också i övrigt överensstämja med kraven på samt villkoren och grunderna för anbudsförfarandet.

Elproducenten ska senast på den utsatta dag som avses i 1 mom. till förmån för Energimyndigheten lämna en deltagandesäkerhet vars belopp i euro är lika med den i anbudet angivna årliga elproduktionen i megawattimmar multiplicerad med två. Som deltagandesäkerhet godkänns borgen, försäkring eller en pantsatt deposition. Den som ställer säkerheten ska vara ett kreditinstitut, en försäkringsanstalt eller något annat yrkesmässigt finansiellt institut med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Deltagandesäkerheten ska gälla i sex månader efter den utsatta dag som avses i 1 mom.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas i anbudet och om anbudsblanketten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

32 §

Godkännande för premiesystemet

Energimyndigheten kan på basis av anbudsförfarandet för premiesystemet godkänna kraftverk för förnybar energi högst upp till den årsproduktion av el som konkurrensutsätts vid anbudsförfarandet. Bland anbudena godkänns de som har den lägsta premien, förutsatt att också förutsättningarna enligt 30 och 31 § är uppfyllda och att det inte föreligger något hinder för godkännande enligt denna lag. Energimyndigheten kan vid behov be elnätsinnehavaren bekräfta att det är möjligt att ansluta kraftverket till elnätet. Ett kraftverk kan dock inte godkännas för premiesystemet, om

1) den erbjudna premien inte underskrider acceptpriset vid anbudsförfarandet, som är högst den maximala stödnivån enligt 25 § 1 och 2 mom.,

2) elproducenten har blivit föremål för en åtgärd eller ett beslut som nämns i 18 § 2 mom. 3 punkten eller elproducenten är ett sådant företag i svårigheter som avses i Europeiska unionens regler för statligt stöd,

3) Energimyndigheten har kännedom om en i 84 § i lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) avsedd grund som förutsätter att elproducenten ska uteslutas ur anbudsförfarandet vid ett anbudsförfarande som ordnats i enlighet med den lagen,

4) Energimyndigheten har grundad anledning att misstänka att den erbjudna premien leder till en situation där den ersättning som elproducenten får i betydlig grad överskrider de godtagbara kostnader för elproduktion som kan betraktas som skäliga, när sådant avkastningskrav på kapital som allmänt tillämpas på motsvarande projekt inom branschen används som jämförelsegrund,

5) anbudet har baserat sig på sådana avtal mellan elproducenter eller mellan en elproducent och en annan part, beslut av sammanslutningar av elproducenter eller av en elproducent och en annan part eller samordnade förfaranden av elproducenter eller av en elproducent och en annan part som har till syfte att på ett betydande sätt hindra, begränsa eller snedvrider anbudsförfarandet eller som leder till att anbudsförfarandet på ett betydande sätt hindras, begränsas eller snedvrider,

6) anbud inte lämnats på årlig elproduktion i en omfattning som med minst 20 procent överskrider den årliga produktionskapacitet för el som högst kan godkännas på basis av anbudsförfarandet.

Ett kraftverk godkänns för premiesystemet så att stödperioden är högst 12 år. I beslutet om godkännande för premiesystemet ska det finnas uppgifter och bestämmelser om elproducenten, kraftverket och den förnybara energikälla som kraftverket drivs med, årsproduktionen av el och premien enligt anbudet samt om den period under vilken kraftverket omfattas av premiesystemet och om den prisperiod från och med vilken stödperioden börjar löpa och den prisperiod då stödperioden slutar. Beslutet ska dessutom innehålla uppgifter och bestämmelser om övrig information som är nödvändig med tanke på allmänt eller enskilt intresse och som hänför sig till förutsättningarna för beslutet.

Ett beslut om avslag på en elproducents anbud ska innehålla uppgifter om elproducenten, kraftverket samt övrig information som är nödvändig med tanke på allmänt eller enskilt intresse och

Betänkande EkUB 6/2018 rd

som hänför sig till förutsättningarna för beslutet. Deltagandesäkerheten frisläpps när ett avslagsbeslut meddelas.

Närmare bestämmelser om acceptpriset vid anbudsförfarandet och den årsproduktion av el som är föremål för anbudsförfarande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

33 §

Elproducentens skyldigheter i premiesystemet

En elproducent vars kraftverk har godkänts för premiesystemet ska

1) inom en månad från det att beslutet om godkännande för premiesystemet meddelades till förmån för Energimyndigheten lämna en byggandesäkerhet vars belopp i euro är lika med den i anbudet angivna årliga elproduktionen i megawattimmar multiplicerad med 16 och som är i kraft tre år och sex månader samt i fråga om byggandesäkerheten i övrigt iakttas vad som i 31 § 2 mom. föreskrivs om deltagandesäkerheten,

2) uppföra kraftverket så att det uppfyller de förutsättningar som anges i 30 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten,

3) efter det att beslutet om godkännande meddelats ansluta kraftverket till elnätet

a) åtminstone delvis inom tre år från beslutet, så att kraftverket producerar el till nätet, samt

b) i dess helhet inom fem år från beslutet, så att hela kraftverket producerar el till nätet,

4) till Energimyndigheten inom två månader från det att den frist som anges i 3 punkten underpunkt a löpt ut lämna de preciserade uppgifterna om kraftverket och inom två månader från det att den frist som anges i 3 punkten underpunkterna a och b löpt ut lämna ett av kontrollören verifierat meddelande om huruvida den skyldighet som anges i 2 punkten samt i 3 punktens underpunkt i fråga har fullgjorts,

5) tre månader innan den första prisperiod som berättigar till stöd inleds till Energimyndigheten lämna en uppföljningsplan för produktionen av sådan el som berättigar till stöd och som med tanke på besluten om premiebaserat stöd och underkapacitetsersättning ger en tillförlitlig utredning av elproduktionen vid kraftverket,

6) under varje kalenderår då kraftverket omfattas av premiesystemet

a) i kraftverket eller, om kraftverket omfattar små enheter för förnybar energi, också i varje sådan enhet, producera en större mängd el än vad en småproducent enligt lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996) producerar per kalenderår,

b) vid ett biogaskraftverk producera minst 85 procent av elen, och om också värme produceras vid kraftverket också minst 85 procent av värmen, med biogas,

c) vid ett träbränslekraftverk producera minst 85 procent av elen och värmen med andra träbränslen än sådan skogsflis som avses i 25 § 4 mom. och vid elproduktionen producera värme för nyttobruk, så att det har en total effektivitet på minst 50 procent eller, då kraftverkets generatorer har en sammanlagd nominell effekt på minst 1 megavoltampere, på minst 75 procent,

7) under den period som består av de fyra första åren av stödtiden (*första stödperioden*) producera i genomsnitt minst 75 procent och under de följande fyraårsperioderna (*andra och tredje stödperioden*) i genomsnitt minst 80 procent av den årsproduktion av el som anges i beslutet om godkännande för premiesystemet,

8) till Energimyndigheten anmäla bestående ändringar som gäller förutsättningen enligt 30 § eller uppföljningsplanen, och ändringar i kraftverkets besittningsförhållanden, samt

9) iakttas vad som i 22 § 2 mom. föreskrivs om bokföringsskyldighet.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Närmare bestämmelser om byggandesäkerhet, anslutande av kraftverket till elnätet, produktion av el till nätet, nyttiggjord värme och kraftverkets totala effektivitet, uppföljningsplan och bränslebokföring får utfärdas genom förordning av statsrådet.

34 §

Premiebaserat stöd

Det premiebaserade stödet grundar sig på den mängd el som producerats vid ett kraftverk i enlighet med 33 § 1 mom. 6 punkten och besluten om godkännande för premiesystemet och godkännande av uppföljningsplanen, från vilken den elenergi som kraftverkets apparatur för egen förbrukning förbrukar dragits av. Bestämmelser om apparaturen för egen förbrukning finns i 24 § 1 mom. Stödet grundar sig dessutom på sådan elproduktion vid ett biogaskraftverk som baserar sig på biogas och sådan elproduktion vid ett trädbränslekraftverk som baserar sig på trädbränsle, dock inte el som producerats med sådan skogsflis som avses i 25 § 4 mom. På den elproduktion som utgör grunden för det premiebaserade stödet tillämpas dessutom vad som i 24 § 2 mom. föreskrivs om produktionen av sådan el som berättigar till acceptpris och rörligt produktionsstöd. Den elproduktion som utgör grunden för det premiebaserade stödet kan under en stödperiod dock vara i genomsnitt högst lika med den årsproduktion av el som anges i anbudet.

Beloppet av premiebaserat stöd beräknas på basis av den mängd el som producerats under prisperioden och som utgör grunden för det premiebaserade stödet, premien enligt beslutet om godkännande och riktpriiset för el på 30 euro per megawattimme. Bestämmelser om prisperioderna finns i 16 § 1 mom.

Stödet beräknas enligt premien, om medelvärdet av marknadspriset på el på den ort där kraftverket är beläget är högst lika med riktpriiset på el. Det premiebaserade stödet reduceras med skillnaden mellan marknadspriset på el och riktpriiset på el, när marknadspriset är högre än riktpriiset, men lägre än summan av riktpriiset och premien.

Närmare bestämmelser om den elproduktion som utgör grunden för premien och om det premiebaserade stödet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

35 §

Betalning av premiebaserat stöd

Inom två månader från det att prisperioden löpt ut ska elproducenten lämna Energimyndigheten en tillförlitlig rapport om elproduktionen enligt 34 § under prisperioden och en ansökan om premiebaserat stöd samt korrekta och tillräckliga uppgifter om andra omständigheter som behövs för att det premiebaserade stödet ska kunna betalas ut. Till rapporten ska fogas en kontrollörs verifiering av att de uppgifter som lämnats i rapporten är riktiga.

Energimyndigheten fattar beslut om premiebaserat stöd på basis av ansökan och rapporten. Energimyndigheten betalar elproducenten premiebaserat stöd för prisperioden, om elproducenten lämnat in en ansökan enligt 1 mom. och de övriga förutsättningarna enligt denna lag är uppfyllda. Energimyndigheten ska dock godkänna uppföljningsplanen innan något premiebaserat stöd kan betalas till elproducenten. I beslutet om godkännande av uppföljningsplanen ska det ges uppgifter och bestämmelser om sådana omständigheter som är nödvändiga med tanke på allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av förutsättningarna för beslutet.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Närmare bestämmelser om innehållet i rapporten, om inlämnandet av ansökan samt om de uppgifter som ska lämnas i ansökan och om verifiering av uppgifterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

36 §

Underkapacitetsersättning och betalning av den

En elproducent ska betala underkapacitetsersättning till Energimyndigheten för den elproduktion med vilken den mängd el som enligt 33 § 1 mom. 7 punkten ska produceras under stödperioden underskrids. Någon underkapacitetsersättning betalas dock inte för sådana timmar under vilka marknadspriset på el på den ort där kraftverket är beläget är negativt eller om underkapaciteten uppstår av orsaker som beror på elnätsinnehavaren, om kontrollören har verifierat elmängden i fråga och orsaken till underkapacitet. På den elproduktion som förpliktar till betalning av underkapacitetsersättning tillämpas i övrigt vad som i 34 § 1 mom. föreskrivs om den elproduktion som utgör grunden för det premiebaserade stödet.

Underkapacitetsersättningens belopp beräknas enligt mängden producerad el som utgör grunden för ersättningen och utifrån premien enligt beslutet om godkännande för premiesystemet.

Energimyndigheten fattar beslut om underkapacitetsersättning efter utgången av en stödperiod, om underkapacitetsersättning ska påföras. Elproducenten är skyldig att betala underkapacitetsersättningen inom ett år från det att beslutet om skyldighet att betala underkapacitetsersättning vunnit laga kraft.

Energimyndigheten kan befria elproducenten från skyldigheten att betala underkapacitetsersättning till den del underlåtenheten att fullgöra skyldigheten enligt 33 § 1 mom. 7 punkten är en följd av ovanliga och oförutsedda omständigheter vilka åberopas av elproducenten, vilka inte kunnat påverkas av elproducenten och vilkas följder inte har kunnat undvikas trots iakttagande av aktsamhet och korrigerande åtgärder som elproducenten utan dröjsmål har vidtagit.

Närmare bestämmelser om underkapacitetsersättningen och befrielse från betalningsskyldigheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

37 §

När besluten i fråga om premiesystemet förfaller, ändras, återkallas eller överförs

Ett beslut om godkännande för premiesystemet förfaller om elproducenten inte lämnar bygandesäkerhet enligt 33 § 1 mom. 1 punkten eller uppför kraftverket enligt 33 § 1 mom. 2 punkten eller om kraftverket, av orsaker som beror på elproducenten, inte har anslutits till elnätet enligt 33 § 1 mom. 3 punkten underpunkt b så att kraftverket producerar el till nätet. Ett beslut om godkännande förfaller också när stödperioden enligt beslutet har löpt ut och elproducenten har betalat underkapacitetsersättningarna enligt besluten om dem.

Energimyndigheten kan ändra ett beslut om godkännande för premiesystemet, om bränslet till följd av en ändring av Europeiska unionens lagstiftning inte längre godkänns som förnybar energikälla eller främjandet av användningen av det genom en stödordning inte längre är tillåtet. Energimyndigheten kan ändra också ett beslut om godkännande av en uppföljningsplan, om det sker en ändring i grunden för en bestämmelse som meddelats i beslutet och ändringen betraktas som permanent.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Energimyndigheten kan återkalla ett beslut om godkännande för premiesystemet, om

1) elproducenten har lämnat felaktiga eller bristfälliga uppgifter som i väsentlig grad har påverkat beslutet om godkännande av ett kraftverk för premiesystemet eller annars prövningen i anslutning till det, eller

2) elproducenten på ett väsentligt sätt försummat eller brutit mot en skyldighet eller begränsning som föreskrivs i denna lag eller en bestämmelse som meddelats i beslutet om godkännande för premiesystemet eller beslutet om godkännande av uppföljningsplanen, och anmärkningar och varningar som getts elproducenten inte har resulterat i att bristerna i verksamheten avhjälpes.

Energimyndigheten ska överföra ett beslut om godkännande till annan elproducent, om elproducenten skriftligen meddelar att förvaltningen av det kraftverk som nämns i beslutet övergått till en annan elproducent och lämnar behövliga uppgifter om den som övertagit kraftverket och dennes samtycke till överföringen. Den övertagande parten svarar för fullgörandet av elproducentens skyldigheter enligt denna lag och iakttagandet av de bestämmelser som meddelats i beslutet om godkännande för det kraftverks del som denne innehar och har rätt till stöd efter att ha fått kännedom om överföring av beslutet om godkännande. När Energimyndigheten fattar beslut om överföring av ett beslut om godkännande ska myndigheten samtidigt se över beslutet i fråga om omständigheter som avses i 32 § 2 mom., om beslutet gäller godkännande för premiesystemet, och i fråga om omständigheter som avses i 35 § 2 mom., om beslutet gäller godkännande av uppföljningsplan.

40 §

Kontrollörens uppgifter

Kontrollören lämnar den verifiering som avses i 14, 28, 33, 35 och 36 §.

43 §

Rätt att få information

Trots sekretessbestämmelserna har Energimyndigheten rätt att från andra myndigheter få nödvändig information för tillsynen över efterlevnaden av denna lag om följande:

3) andra omständigheter kring elproducenten som är av väsentlig betydelse för att godkänna producenten i stödsystemet eller för att bestämma, betala ut, avbryta utbetalningen av eller återkräva stödet eller för elproducentens betalningsskyldighet.

48 §

Brott mot bestämmelserna om produktionsstöd

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

Betänkande EkUB 6/2018 rd

- 1) bryter mot anmälnings- eller bokföringsskyldigheten enligt 22 § 1 mom. 1 punkten, 22 § 2 eller 3 mom. eller 33 § 1 mom. 8 eller 9 punkten, eller
 - 2) lämnar en felaktig uppgift i en rapport som avses i 27 eller 35 §, ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *brott mot bestämmelserna om produktionsstöd* dömas till böter.
-

49 §

Avbrytande av utbetalningen

Energimyndigheten kan besluta avbryta utbetalningen av stödet, om

- 1) det finns anledning att misstänka att elproducenten har blivit föremål för ett förfarande som avses i 18 § 2 mom. 3 punkten eller att förutsättningarna i 7—11 § eller 30 § inte längre uppfylls,
- 2) det finns anledning att misstänka att elproducenten inte lämnar in riktiga eller tillräckliga uppgifter för bestämmande av stödet eller att denne i övrigt på ett väsentligt sätt försummar eller överträder en skyldighet eller inskränkning enligt denna lag eller en bestämmelse i beslutet om godkännande för tariffsystemet eller premiesystemet eller i beslutet om godkännande av uppföljningsplanen enligt premiesystemet, eller
- 3) elproducenten inte har följt ett förbud eller föreläggande som meddelats med stöd av 46 §.

Energimyndigheten ska avbryta utbetalningen, om elproducenten inte har följt ett beslut om återkrävande av stöd enligt 1 § i lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (300/2001).

50 §

Återbetalning

Elproducenten ska utan dröjsmål återbetala ett stöd eller en del av stödet som denne fått felaktigt utbetalt, till för högt belopp eller uppenbart grundlöst. Om det belopp som ska återbetalas uppgår till högst 10 euro, behöver det inte återbetalas.

51 §

Återkrav

Energimyndigheten ska besluta att ett redan utbetalt stöd ska återkrävas, om elproducenten

- 1) inte har följt ett beslut som avses i 49 § 2 mom., eller
- 2) har låtit bli att återbetala det stöd eller den del av stödet som ska återbetalas enligt 50 §.

Energimyndigheten kan bestämma att ett redan utbetalt stöd eller en del av stödet ska återkrävas, om elproducenten

- 1) har blivit föremål för ett förfarande som avses i 18 § 2 mom. 3 punkten,
- 2) inte lämnar in riktiga och tillräckliga uppgifter för stödet eller för underkapacitetsersättning, eller

Betänkande EkUB 6/2018 rd

3) har vägrat lämna uppgifter enligt 43 § 1 mom. eller material enligt 45 § 2 mom. eller bistå vid en inspektion enligt 45 § 3 mom.

53 §

Frist för återkrav och återbetalning

Energimyndigheten ska fatta beslut om återkrav utan dröjsmål efter det att en omständighet som avses i 51 § har kommit till myndighetens kännedom.

Ett återkrav på stödet eller på ränta eller dröjsmålsränta på stödet får inte längre inledas när det har gått tio år från det att beslutet om godkännande för tariffsystemet eller premiesystemet förföll eller återkallades. På motsvarande sätt upphör skyldigheten enligt 50 § att återbetala stödet när det har gått tio år från det att beslutet om godkännande förföll eller återkallades.

54 §

Kvittning

Energimyndigheten kan besluta om kvittning av det belopp som ska återbetalas eller återkrävas. På kvittning av det beloppet tillämpas vad som i 30 § i statsunderstödslagen föreskrivs om kvittning av statsunderstöd som ska återbetalas eller återkrävas.

Efter att ha underrättat elproducenten i fråga om kvittning kan Energimyndigheten besluta

- 1) att en post av den vindkraftsavgift som ska betalas med stöd av lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013) kvittas mot det stöd som ska betalas ut enligt 29 eller 35 §,
- 2) att underkapacitetsersättning kvittas mot det stöd som ska betalas ut enligt 35 §.

55 §

Sökande av ändring i Energimyndighetens beslut

Omprövning av Energimyndighetens beslut enligt 15, 17 och 17 b §, 18 § 2 mom. samt 28, 32, 33, 35—37, 39 och 54 § får begäras på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen.

55 a §

Gottgörelse

En elproducent vars anbud om godkännande för premiesystemet Energimyndigheten genom sitt beslut har avslagit i strid med denna lag har rätt att av Energimyndigheten få gottgörelse som kan vara högst fyra procent av det stöd som beräknats på basis av den premie och den årsproduktion av el som elproducenten angett i sitt anbud och som hade kunnat betalas till elproducenten under den första stödperioden.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

Yrkandet på gottgörelse behandlas som ett förvaltningstvistemål vid en förvaltningsdomstol. Yrkandet ska lämnas in till förvaltningsdomstolen inom sex månader från det att Energimyndighetens beslut enligt 1 mom. har delgetts elproducenten.

57 §

Verkställighet av beslut

Ett beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av 32 § 1 och 2 mom. eller 49 eller 54 § får verkställas även om det har överklagats, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

57 a §

Frigörande av deltagandesäkerhet och byggandesäkerhet

Energimyndigheten ska frigöra en deltagandesäkerhet utan dröjsmål, om elproducenten lämnar byggandesäkerhet enligt 33 § 1 mom. 1 punkten. I annat fall ska Energimyndigheten omsätta deltagandesäkerheten i pengar och redovisa dem till staten.

Energimyndigheten ska utan dröjsmål frigöra en byggandesäkerhet, om elproducenten fullgjort de skyldigheter som anges i 33 § 1 mom. 2 punkten och 3 punkten underpunkt a och de skyldigheter enligt 4 punkten som har samband med dem. Av byggandesäkerheten frigörs dock endast den andel som motsvarar kraftverkets nominella effekt till den del elproducenten fullgjort den skyldighet som anges i 33 § 1 mom. 3 punkten underpunkt a. Energimyndigheten ska omsätta byggandesäkerheten i pengar och redovisa dem till staten till den del säkerheten inte frigjorts efter det att den frist som anges i 33 § 1 mom. 3 punkten underpunkt a har löpt ut.

58 §

Avgifter

För att de totala kostnader som ordnandet av anbudsförfarande för godkännande för premiesystemet medför ska kunna täckas ska elproducenten senast den utsatta dag som avses i 31 § 1 mom. betala en deltagaravgift till Energimyndigheten. Deltagaravgiften återbetalas inte. Bestämmelser om deltagaravgiften utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet. Bestämmelser om de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer enligt denna lag är avgiftsbelagda, om de allmänna grunderna för storleken på avgifterna och om andra grunder för avgifterna finns i övrigt i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

59 §

Bevaring av uppgifter

Elproducenten är skyldig att bevara materialet till rapporten för utbetalning av stöd till dess det har gått tio år sedan beslutet om godkännande för stödsystemet förföll eller återkallades.

Betänkande EkUB 6/2018 rd

60 §

Hur uppgifter ska lämnas till Energimyndigheten

Elproducenten ska lämna den ansökan och rapport som avses i 28 och 35 § till Energimyndigheten på elektronisk väg.

60 a §

Anbudshandlingarnas offentlighet

De anbudshandlingar som hänför sig till premiesystemet, Energimyndighetens begäranden om komplettering samt de utredningar och övriga handlingar som avfattats med tanke på behandlingen av ett anbudsärende blir offentliga när de beslut som avses i 32 § har fattats, om det inte någon annanstans i lag föreskrivs något annat om en handlingar offentlighet eller sekretess eller om någon annan begränsning av rätten att få information.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna i 14 § 2 mom. träder dock i kraft den 201 .

Den förutsättning som avses i 30 § 1 mom. 7 punkten i denna lag kan uppfyllas också genom ett anslutningsavtal som gör det möjligt att ansluta ett kraftverk till elnätet och som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013) 6 § 2 mom. som följer:

Betänkande EkUB 6/2018 rd

6 §

Betalning av vindkraftsavgiften

Avgiftsposterna betalas till Energimyndigheten. Energimyndigheten kan kvitta en avgiftspost mot det inmatningspris och det premiebaserade stöd som ska betalas för den el som produceras vid vindkraftverket i fråga i enlighet med vad som närmare föreskrivs i produktionsstödslagen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Helsingfors 4.5.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Martti Mölsä blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Harry Harkimo liik (delvis)
medlem Petri Honkonen cent (delvis)
medlem Hannu Hoskonen cent (delvis)
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Lea Mäkipää blå (delvis)
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Ville Skinnari sd (delvis)
medlem Joakim Strand sv (delvis)
medlem Antero Vartia gröna
ersättare Lasse Hautala cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.

Betänkande EkUB 6/2018 rd Reservation1

RESERVATION 1

Motivering

I propositionen föreslår regeringen att lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor ändras. Lagen föreslås få bestämmelser om ett premiesystem som baserar sig på anbuds-förfarande. Syftet är att på ett teknikneutralt sätt främja investeringar i kraftverk som är baserade på förnybar energi. Samtidigt stängs systemet med inmatningspris för biogaskraftverk och trädbränslekraftverk.

En elproducent vars kraftverk godkännts för premiesystemet på grundval av ett teknikneutralt anbuds-förfarande kan få stöd som bestäms enligt en premie. Elproducenten blir skyldig att producera el i enlighet med det godkända anbudet. En elproducent som inte fullgör sin skyldighet ska åläggas att betala ersättning för underkapacitet till staten. Skyldigheterna och rättigheterna enligt premiesystemet ska gälla en bestämd tid och den maximala stödperioden är tolv år.

I propositionen föreslås det dessutom att lagen om kompensationsområden för vindkraft får en hänvisning till det premiebaserade stödet.

Propositionen hänför sig till den kompletterande budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen om en föreskriven tidsfrist för ansökan om godkännande av biogaskraftverk och trädbränslekraftverk för tariffsystemet ska dock träda i kraft så snart som möjligt.

Vi sannfinländare anser att det i förhållande till fördelarna och tillgången på el blir för dyrt för skattebetalarna om det nuvarande systemet med inmatningstariff ska ersättas med ett premiesystem som bygger på anbuds-förfarande. Också dagens system har varit dyrt för skattebetalarna. Om ett premiesystem införs kommer det att kosta skattebetalarna hundratals miljoner euro. På de här grunderna föreslår vi att stöden för produktion av el från förnybara energikällor blir ett mer flexibelt system som också under stödperioden gör det möjligt att upphöra med utbetalningen av stöd för någon produktionsform. På så sätt ser vi till att det inte via långvariga stödsystem på nationell nivå uppstår några hinder för att övergå till ett gemensamt system med elcertifikat i Norden och EU. Tack vare ett system med elcertifikat behövs det inte längre några statsbudgeterade stöd, och systemet är fördelaktigt för konsumenterna eftersom elen produceras ur olika förnybara energikällor för den gemensamma marknaden där det är mest kostnadseffektivt för tillfället.

I stället för produktionsstöd för förnybara energikällor är det viktigare att satsa på finansieringen av produktutveckling, forskning och investeringsstöd. Det gör det möjligt att vidareutveckla tekniska lösningar för att minimera de specifika utsläppen från produktionsformer som använder kol och olja som råvara. Det är en politisk och ekonomisk realitet att till exempel anläggningar som använder kol inte kommer att läggas ner på tiotals år på andra håll i Europa. Tack vare FoU-satsningar får vi en stark exportvara i form av teknik för minskning av koldioxidutsläpp, utvecklad av finländare. Så här kan vi på bästa sätt bidra till att nå EU:s mål för koldioxidneutralitet.

Betänkande EkUB 6/2018 rd
Reservation 1

Vi vill också lyfta fram att inga stöd för produktion av vindkraft får ingå i stödsystemen, eftersom vindkraft redan nu är det billigaste sättet att producera el jämfört med annan landbaserad alternativ elproduktion. Om produktionsstöden trots allt ska finnas kvar, bör det garanteras att bara till exempel biogas-, träbränsle-, torv- och vattenkraftsprojekt ska få konkurrera om produktionsstöd för 2 terawattimmar. Men de föreslagna villkoren i de aktuella propositionerna gör det omöjligt för bland annat kraftvärmeproduktion med anknötning till fjärrvärme att delta i, för att inte tala om att klara sig i konkurrensen. Detta trots att vi i vårt land har system som hör till de bästa i världen för kraftvärmeproduktion (CHP, Combined Heat and Power). Inte heller borgar propositionen på något sätt för att biprodukter från sågverk kan börja användas eller på lika villkor hävda sig i konkurrensen. Vidare föreslås inget stöd på lika villkor för spån och bark.

Dessutom anser vi att den föreslagna modellen inte ens är teknikneutral trots regeringens påståenden i propositionen. Olika typer av teknik som vattenkraft och nyttiggörande av vattenkraft har nämligen utelämnats.

Slutligen påpekar vi att propositionen nästan inte alls tar upp de olägenheter som orsakas av vindkraftsbyggande, såsom buller, rörliga skuggor och annat liknande. Även i övrigt ser vi det som ett dåligt alternativ att vårt land har blivit, eller åtminstone håller på att bli, en tummelplats för stora utländska vindkraftsbolag, om inga åtgärder vidtas med det snaraste.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors 4.5.2018

Laura Huhtasaari saf

Betänkande EkUB 6/2018 rd Reservation 2

RESERVATION 2

Motivering

Genom propositionen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och lagen om kompensationsområden för vindkraft ska ett nytt stödsystem införas för förnybar energi. Det är ett produktionsstöd som bygger på teknikneutralt anbuds-förfarande. Propositionen är en del av ett större energistödspaket och ingår i genomförandet av klimat- och energistrategin, som godkändes 2016.

Kostnaderna för produktion av förnybar energi, framför allt solenergi och vindkraft, har sjunkit drastiskt på senare år, så inmatningstariffen har blivit uppenbart överkompenserande. Exempelvis har kostnaderna för vindkraftsbyggande sjunkit så mycket att vindkraften nästan är lönsam utan stöd. Men projekten för förnybar energi kan inte nödvändigtvis starta med de nuvarande priserna på utsläppsrätter och energi, så det behövs stöd i övergångsfasen.

Det nya stödet har ett tydligt miljömässigt och samhälleligt mål, att motverka klimatförändringen. Så länge EU:s system med utsläppsrätter inte fungerar tillräckligt effektivt måste vi främja förnybar energi på andra sätt. I likhet med ekonomiutskottet anser vi att det fortfarande kommer att behövas ett teknikneutralt anbuds-förfarande under övergångsperioden.

Men det finns en del problem i propositionen och de hade behövt åtgärdas under behandlingen i utskottet. Dessutom skedde det ändringar i genomförandet av stödsystemet till följd av de beslut som fattades vid ramförhandlingarna 2018. Det hade behövts en bredare debatt om hur de här ändringarna påverkar stöden för förnybar energi överlag.

Enligt propositionen ska minst 85 procent av allt bränsle som används i träbränslekraftverk och biogaskraftverk som godkänts för stödsystemet vara förnybart. Således får 15 procent av bränslet vara av annan typ än förnybart, till exempel torv. Syftet med stödsystemet för förnybar energi är inte att indirekt stödja fossila bränslen. Dagens teknik för bränslepannor gör det möjligt att använda 100 procent förnybart bränsle, så det är onödigt att tillåta en viss andel fossila bränslen. Lagen bör föreskriva att andelen förnybart bränsle ska vara 90 procent så som det stod i utkastet till lagförslag före remissen.

Regeringens beslut att förbjuda stenkolkol senast 2029 är välkommet. Men övergången behöver inte finansieras genom att konkurrensutsättningen på området för förnybar energi minskas. Regeringen bör genomföra sitt stödpaket på 90 miljoner euro genom att skära i stödet för fossila bränslen, såsom återbäringen av energiskatt till den energiintensiva industrin. Som vi vet har det visat sig vara svårt att skära i de miljöskadliga företagsstöden, men det är nödvändigt om vi effektivt vill motverka klimatförändringen.

De sakkunniga kom heller inte med någon motivering till varför man stannat för en minskning med 0,6 terawattimmar. Det är omöjligt att förutsäga vilken mängd energi som motsvarar stödpaketet på 90 miljoner euro, eftersom kostnaderna för stödet inte är kända. Det är meningen att stödet ska genomföras genom auktion med en kombination av rörlig och fast premie. Stödpaketet

Betänkande EkUB 6/2018 rd Reservation 2

för att slopa stenkol bör inte finansieras genom att anbudsförfarandet för förnybar energi kringskärs. Anbudsförfarandet bör omfatta 2 terawattimmar.

Dessutom är det problematiskt att uppskattningsvis hälften av stödpaketet på 90 miljoner euro i praktiken kommer att öronmärkas för ökning av bioenergin och bara hälften för ny, innovativ teknik. En energipolitik som är inriktad på att skogsresurser används för energiproduktion är inte hållbar på sikt, eftersom bioenergin inte är utsläppsfri. Det tar flera decennier innan den koldioxid som frigörs i luften vid avverkning av skog binds upp i den nya växande skogen. Insatserna mot klimatförändringen behövs däremot genast.

Stödpaketet för att slopa stenkol bör lämpligen finansieras genom att stöden för fossila bränslen minskas. Då minskar också utsläppen. Det bästa sättet att minska utsläppen är att införa ett tillräckligt högt pris på dem. Därför bör Finland kraftfullt driva frågan om ändringar i utsläppshandeln i sikte på en tillräcklig styreffekt och en gemensam nordisk nedre gräns för priset på utsläppsrätter för att se till att priset inte sjunker för lågt. Om det inte går att ändra utsläppshandeln bör vi överväga att införa utsläppsavgifter.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet men 33 § i lagförslag 1 med ändringar (*Reservationens ändringsförslag*) och

att riksdagen godkänner två uttalanden (*Reservationens förslag till uttalanden*).

Reservationens ändringsförslag

33 §

Elproducentens skyldigheter i premiesystemet

- En elproducent vars kraftverk har godkänts för premiesystemet ska
- (1—5 punkten som i EkUB)
 - 6) under varje kalenderår då kraftverket omfattas av premiesystemet
 - a) i kraftverket eller, om kraftverket omfattar små enheter för förnybar energi, också i varje sådan enhet, producera en större mängd el än vad en småproducent enligt lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996) producerar per kalenderår,
 - b) vid ett biogaskraftverk producera minst 90 procent av elen, och om också värme produceras vid kraftverket också minst 90 procent av värmen, med biogas,
 - c) vid ett trädbränslekraftverk producera minst 90 procent av elen och värmen med andra trädbränslen än sådan skogsflis som avses i 25 § 4 mom. och vid elproduktionen producera värme för nyttobruk, så att det har en total effektivitet på minst 50 procent eller, då kraftverkets generatorer har en sammanlagd nominell effekt på minst 1 megavoltampere, på minst 75 procent,
 - (7—9 punkten som i EkUB)

Betänkande EkUB 6/2018 rd
Reservation 2

(2 mom. som i EkUB)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att stödpaketet för att slopa stenkol inte finansieras genom att anbudsförfarandet för förnybar energi kringkårs. Anbudsförfarandet ska omfatta 2 terawattimmar. Stödpaketet kan finansieras till exempel genom att miljöskadliga stöd gallras ut.

2. Riksdagen förutsätter att stödpaketet för att slopa stenkol inte styrs till konventionell bioenergi utan i huvudsak till främjande av nya, innovativa modeller och tekniska lösningar som ersätter kolet.

Helsingfors 4.5.2018

Hanna Sarkkinen vänst
Antero Vartia gröna